

OSMANLI ARAŖTIRMALARI
X

Nesir Heyeti — Editorial Board
HALİL İNALCIK — NEJAT GÖYÜNÇ
HEATH W. LOWRY — İSMAIL ERÜNSAL

THE JOURNAL OF OTTOMAN STUDIES
X

İstanbul-1990

Historische Bücherkunde Südosteuropa, yayınlayanlar : Mathias BERNATH ve Karl NEHRING, Önsöz, yönetim ve düzen : Gerhard SEEWANN, Band II, *Neuzeit* : Kısım 1, *Osmanisches Reich, Makedonien, Albanien*. R. Oldenburg Verlag, München 1988, Südosteuropäische Arbeiten 76/3, XXV + 519 sahife.

Kitap, Münih'teki Güney-Doğu Enstitüsü'nün Güney-Doğu Avrupa'da tarihî yayınlar hakkında kitap bilgisi (*Historische Bücherkunde Südosteuropa*) dizisinin üçüncü cildini oluşturmaktadır. Eserin ilk iki cildi Ortaçağ'a ayrılmıştır ve aynı şehirde 1978 ve 1980'de basılmıştır. Bunlardan ilkinde Güney-Doğu Avrupa'da yayınlanan veya bu bölgeden bahs eden tarih dergileri, Bizans, Güney-Doğu Avrupa, Slavlar, Bulgaristan, Sırbistan, Arnavutlar, ikincisinde 6. yüzyıldan itibaren 9. yüzyıl sonuna kadar Macaristan (*der pannonische Raum*), Slovenler, Macaristan, Hırvatistan, Ragusa (Dubrovnik), Bosna, Romanya ile ilgili yayınlara yer verilmiş, alfabe sırası ile bir dizinle eser tamamlanmıştır.

Kitabın Önsöz'ünde G. SEEWANN'ın belirttiği üzere (s. XIII), Osmanlı hakimiyetinin Anadolu'dan Balkanlara yayılışı 14. yüzyılda vukû bulduğundan ve bu ülkeler için bu olay ortaçağın bitimi ve yeni zamanların başlangıcı olarak kabul edildiğinden «Tanıkları ile yazılı kaynaklar» (*Bibliographie raisonnée*) için başlangıç 14. yüzyıl olmuş, Makedonya ve Arnavutluk daha erken tarihlerde bu devletin idaresine girdiğinden, tekrarları önlemek için, bu iki bölge ile Osmanlı Devleti kısımları aynı cilt içinde toplanmıştır. Osmanlı Devleti Tarihi'ne ait ihtisas kitaplarını ihtiva eden bölüm, I. Dünya Harbi sonuna, dolayısı ile bu devletin yıkılışına kadar getirilmiş, böylelikle eserin en ağırlıklı bölümünü teşkil etmiştir.

Kitabın her bölümü, kendi içinde altı kısma ayrılmıştır. Bunlar A. Bibliyografyalar, tarih yazıcılığı, kongre, anma kitabı, mecmua türü eserler, ansiklopediler ve lugatlar, elkitapları, tarihe yardımcı ilimler, B. Umumî ve siyasî tarih, C. Kamu hukuku ve idare tarihi, D. İktisadî ve sosyal tarih, E. Din, F. Kültür tarihi kısımlarıdır. Eserin Osmanlı Devleti bölümü (s. 1-299) Klaus KREISER, Makedonya'ya ait kısım (s. 302-424) Fikret ADANIR,

Leopold AUBURGER, Gerda BARTL, Arnavutluk'la ilgisi (s. 425-497) de Peter BARTL tarafından hazırlanmıştır.

Çeşitli ülkelerde ve dillerde yayınlanan yüzlerce dergiden (bak. s. XIX-XXV) de faydalanılarak hazırlanan bibliyografya kitabının, Osmanlı Devleti bölümünde 1421, diğerlerinde 399 (Makedonya) ve 292 (Arnavutluk), toplam olarak 2112 kitap veya makale başlığı bulunmaktadır. Bunların hemen her birinin karşılığında -eğer Türkçe veya bir Balkan dilinde yayınlanmışsa- isimlerinin Almanca çevirisi, kısaca yazarı ve muhtevası, varsa sonraki baskıları, başka dillere tercümelemleri, konu ile ilgili tenkitler ve başka kaynaklar hakkında bilgilere yer verilmektedir. Böylece bu kitaptan faydalanacaklara hudutsuz kolaylıklar ve imkânlar sağlanmaktadır. Bu kadar zengin bir kaynaklar kitabını hazırlayanların çözümledikleri zorluklar da, onların çabalarına ve bibliyografya bilgisine hayranlık uyandırmaktadır.

Kitabın sonunda yazar adlarına ve numaralanmış eser isimlerine göre düzenlenmiş bir dizin (s. 499-519) bulunmaktadır.

Bu mükemmel eserde 1669 numarada yer alan EVİCE soyadı (s. 378 ve 504) yanlışlıkla böyle dizilmiş olmalıdır, EYİCE olacaktır.

Stanford SHAW ve E. K. SHAW'un *History of the Ottoman Empire and modern Turkey* (sıra : 640, s. 141)'inin de Türkçesi vardır : Mehmet HARMANCI, İstanbul 1982-83. Dimitrie CANTEMİR (sıra : 598, s. 130-31)'in de : *Osmanlı İmparatorluğunun yükseliş ve çöküş tarihi*, Ankara 1979, Kültür Bakanlığı yayınlarından, 3 cild. Türkçesi : Özdemir ÇOBANOĞLU.

Nr. 1090. ORHONLU, Cengiz : *Osmanlı İmparatorluğu'nda Derbend teşkilâtı* Doçentlik (Habilitation) tezi idi. Yazarının (ölümü : 1976) kendi yaptığı ilâvelerle yeni, genişletilmiş bir baskısı çok yenidir : Eren kitabevi İstanbul 1990.

Südozt-Institut'ün bu güzel teşebbüsü ile KREISER ve arkadaşları Osmanlı ve Balkan Tarihi üzerinde çalışanlara mükemmel bir hizmette bulunmuşlar, elden düşmeyecek bir müracaat kitabı kazandırmışlardır.

Nejat Göyünç